

# ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน พ.ศ. 2560



นายนวนวริทธิ์ ปรียฉัตรตระกูล  
สภาปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญา  
และมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทย



นายยวง เพ็ญวิล  
สภาปราชญ์เกษตร  
เศรษฐกิจพอเพียง



นายจำนงค์ บุญเลิศ  
สภาปราชญ์เกษตรดีเด่น



นายอุทัย บุญดำ  
สภาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย



กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน  
สำนักงานปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์



## คำนำ

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เห็นสมควรให้การยกย่องและเชิดชูเกียรติ แก่ผู้ทรงภูมิปัญญาด้านการเกษตรในสาขาต่าง ๆ ซึ่งเป็นผู้ที่มีคุณความดี มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ สมควรเป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จึงกำหนดให้มีการสรรหาและแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน จำนวน 4 สาขา ประกอบด้วย ปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการ ต่อภาคการเกษตรไทย ปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง ปราชญ์เกษตรดีเด่น และปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครือข่าย เพื่อให้ได้รับสวัสดิการและสนับสนุน ให้มีการถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์และความสามารถสู่สังคม

ในปี พ.ศ. 2560 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้ทำการสรรหา และแต่งตั้งบุคคลให้เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินใน 4 สาขา ประกอบด้วย **นายธณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตร ผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อภาคการเกษตรไทย **นายยวง เขียวนิล** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง **นายจ่านงค์ บุญเลิศ** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น และ **นายอุทัย บุญดำ** เป็นปราชญ์เกษตรของแผ่นดินสาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชน และเครือข่าย และปราชญ์เกษตรของแผ่นดินทั้ง 4 ท่าน ได้เข้ารับพระราชทาน โล่รางวัลในงานพระราชพิธีพืชมงคลจรดพระนังคัลแรกนาขวัญ ประจำปี 2560

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน สำนักงาน ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ จึงได้จัดทำหนังสือ “**ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน พ.ศ. 2560**” โดยได้รวบรวมข้อมูลประสบการณ์ในการดำเนินชีวิต การประกอบ อาชีพ ผลงานที่สร้างคุณประโยชน์และการขยายผลงานของปราชญ์เกษตร ของแผ่นดินแต่ละท่าน เพื่อเผยแพร่ข้อมูลความรู้ที่เป็นประโยชน์ในการดำรงตน และการประกอบอาชีพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แก่ผู้ที่สนใจ โดยทั่วไป และขอขอบคุณผู้เกี่ยวข้องในการสนับสนุนข้อมูลและอำนวยความสะดวกในการสรรหาปราชญ์เกษตรของแผ่นดินในปี พ.ศ. 2560 ให้บรรลุตาม วัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ด้วยดี

กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน  
มิถุนายน 2560



# ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน



**นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล**

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการ  
ต่อภาคการเกษตรไทย



## ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้ทรงภูมิปัญญาและมีคุณูปการต่อ  
ภาคการเกษตรไทย

**นายรณวริทธิ์ ปริยฉัตรตระกูล**

อายุ 52 ปี

การศึกษา ปริญญาเอก จาก Magadh University, India  
ปร.ด. สาขาสังคมศาสตร์ (เอเชียศึกษา)

สถานภาพ สมรส มีบุตร 2 คน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 94 บ้านขาด หมู่ที่ 4 ตำบลหนองพอก  
อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170

โทรศัพท์ 086 226 3701

อาชีพ เกษตรกร

### รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- รางวัลเพชรพณิชย์ สาขาผู้ประกอบการธุรกิจการเกษตร  
กระทรวงพาณิชย์ ปี 2559
- รางวัลนวัตกรรมการผลิตสินค้าเกษตรยอดเยี่ยม  
กรมส่งเสริมการเกษตรร่วมกับมูลนิธิร่วมด้วยช่วยกัน สำนักรัก  
บ้านเกิด และบริษัท โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น จำกัด (ดีแทค)  
ปี 2559

### ชีวิตที่พอเพียง

นายรณวริทธิ์ ผู้ปรับเปลี่ยนอาชีพจากการรับราชการมาเป็นระยะเวลา  
26 ปี มาทำการเกษตร โดยมีประสบการณ์การทำงานในภาคเกษตร 12 ปี



## ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน

ดำเนินกิจกรรมการเกษตรอินทรีย์บนพื้นที่ 38 ไร่ ประกอบด้วย การปลูก  
แปรรูป และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ข้าวอินทรีย์มาตรฐานสากล ได้แก่ มาตรฐาน  
สหภาพยุโรป (EU) มาตรฐานสหรัฐอเมริกา (NOP:USDA Organic)  
มาตรฐานแคนาดา (COR) เป็นบุคคลที่สามารถเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับผู้อื่น  
ทั้งในด้านความขยันหมั่นเพียร ความใฝ่รู้ ความเอื้อเฟื้อและเสียสละ เป็นผู้นำ  
เกษตรกรที่ทำการปลูกข้าวอินทรีย์ ที่ได้มาตรฐาน

### ความพอประมาณ

ทำในสิ่งที่ทำได้และในปริมาณที่พอดีกับแรงงาน พื้นที่ และศักยภาพ  
ของตนเอง เพื่อให้ตนเอง ครอบครัว อยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีและมีกินมีใช้  
เหมาะสมตามฐานะ ช่วยเหลือจุนเจือสังคมตามศักยภาพและกำลังที่ตนมี  
อย่างเต็มที่ มีความเสียสละไม่เอารัดเอาเปรียบผู้ใด

### ความมีเหตุผล

ยึดหลัก “เหตุปัจจัยโย” ทุกอย่างมีเหตุผลสอดคล้องถูกต้องตรงกันเสมอ  
อยากได้ต้องทำ อยากมีต้องปฏิบัติ มองทุกคน ทุกอย่าง ด้วยเหตุผล มองหา  
ข้อดีมากกว่าข้อเสีย และให้อภัย โต้แย้งด้วยเหตุผลและข้อเท็จจริง ยอมรับ  
และเคารพในเหตุผลของผู้อื่น เป็นประชาธิปไตย

### มีภูมิคุ้มกันที่ดี

พอใจในสิ่งที่ตนมี ดีใจในสิ่งที่ตนทำได้ ไม่โลภ ไม่ขี้แย่ง เป็นแบบอย่าง  
ความพอเพียงของครอบครัวและชุมชน ยึดหลักในการครองตน ครองคน  
ครองงาน ใช้ภูมิธรรมในการดำรงชีวิตและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ชื่นชมยินดีกับ  
ความสำเร็จของผู้อื่นเสมอ

### ความรู้

มีความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการผลิต การแปรรูป การตลาด  
ข้าวอินทรีย์และผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้อง มีหลักในการรวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่ม



และบริหารจัดการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ได้รับการยอมรับ และเป็นแบบอย่างที่ดีของสมาชิกในกลุ่มมาโดยตลอด ทั้งในระดับจังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ

### ความมีคุณธรรมตามหลักศาสนา

ใช้ภูมิธรรมในการดำเนินชีวิตของตนเองและบริหารจัดการกลุ่ม เกษตรกร ยึดมั่นการครองตน ตามหลักกัถิธาบาท 4 ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการครองคนและครองงาน พังธรรม – ถือศีลตามกาล เป็นแบบอย่างที่ดี แก่ครอบครัว ชุมชน สังคม และท้องถิ่น

### ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายธรรวิทธิ์ เป็นผู้สร้างสรรค์องค์ความรู้และผลงานภาคการเกษตร ที่สร้างคุณประโยชน์โดยเป็นผู้นำเกษตรกรในการปรับเปลี่ยนรูปแบบ การผลิตข้าวจากเกษตรที่ใช้สารเคมีมาเป็นเกษตรอินทรีย์ตามมาตรฐานสากล เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่ข้าวและผลิตภัณฑ์ ทำให้เกษตรกรสามารถขายข้าว ได้สูงกว่าราคาตลาด ก่อให้เกิดการสร้างรายได้และคุณภาพชีวิตที่ดี เป็นศูนย์กลางการรวบรวมผลผลิตและจำหน่ายข้าวอินทรีย์ โดยผลผลิตที่ รวบรวมได้ส่งออกไปจำหน่ายยังประเทศกลุ่มสหภาพยุโรปร้อยละ 90 และขายใน ประเทศร้อยละ 10 อีกทั้งยังสนับสนุนให้เกิดกลุ่มผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคเหนือโดยกลุ่มมีเงินออมเพื่อเป็นทุน ในการบริหารจัดการและจัดหาปัจจัยการผลิตโดยไม่ต้องพึ่งพาภาครัฐ มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรร่วมกับส่วนราชการ ในระดับจังหวัดและระดับประเทศ

### การขยายผลงาน

นายธรรวิทธิ์ ได้ถ่ายทอดผลงานประสบการณ์ด้านการผลิตสินค้าอินทรีย์ ผ่านการเป็นวิทยากรบรรยาย วิทยากรกระบวนการ และเป็นต้นแบบ



## ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน

การดำเนินธุรกิจการเกษตรในด้านการผลิต การแปรรูป การตลาดให้กับชุมชน เครือข่าย มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้การทำงานในกลุ่มเกษตรกรที่ทำการผลิตข้าวอินทรีย์ ใช้พื้นที่เกษตรกรรมของตนเป็นแหล่งเรียนรู้ดูงาน โดยทำการถ่ายทอดผลงานให้กับผู้สนใจที่เข้ามาเยี่ยมชมและศึกษาดูงานในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง สร้างและขยายผลงานด้วยการให้ความรู้ด้านเกษตรอินทรีย์ให้กับสมาชิกในกลุ่มและพัฒนาให้เป็นต้นแบบแก่กลุ่มอื่น ๆ มีการรับสมาชิกเข้าร่วมกลุ่มตามเงื่อนไขและข้อบังคับที่กำหนดไว้ มีการขยายรูปแบบผลงานไปใช้ที่เมืองปากงึม สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว และยังมีการเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อต่าง ๆ อีกจำนวนมาก

### การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายรณวิทธิ เป็นผู้ก่อตั้งเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสาน ปี 2554 มีเครือข่ายกลุ่มวิสาหกิจ 12 จังหวัด สมาชิก 2,400 คน พื้นที่ปลูก 40,000 ไร่ ประกอบด้วย จังหวัดร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ มหาสารคาม อำนาจเจริญ มุกดาหาร สกลนคร กาฬสินธุ์ ยโสธร ชัยภูมิ อุบลราชธานี นครพนม และตาก แต่ละกลุ่มมุ่งผลิตสินค้าอินทรีย์ เช่น ข้าว ผัก ผลไม้ มีผลผลิตออกสู่ตลาดตลอดทั้งปี และจัดตั้งสหกรณ์เกษตรอินทรีย์จำกัด มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้ง 12 จังหวัด เข้าร่วมโดยไม่มีการยุบวิสาหกิจชุมชนลง อีกทั้งเป็นสถานที่ศึกษาดูงานด้านข้าวอินทรีย์และการแปรรูปข้าว

### ผลงานที่สร้างคุณูปการ

#### Zero Waste & เศรษฐกิจพอเพียง

สังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม “ข้าว” เป็นธัญพืชที่อยู่คู่สังคมไทยมาช้านานจนเป็นวิถีชีวิต “วิถีข้าว วิถีชุมชน” เป็นของคู่กัน นอกจากเป็นธัญญาหารแล้วข้าวยังเป็นตัวชีวิตหลายอย่างในสังคมไทย เช่น “คุณภาพข้าว คุณภาพคน” เป็นต้น ดังนั้นถ้าจะให้ปลูกอย่างอื่นแทนข้าวจึงเป็นเรื่องยากพอ ๆ กันกับ การสอนปลาขึ้นต้นไม้ สอนลิงให้ว่ายน้ำ ปัจจุบันนี้เรามีปัญหา



เรื่องราคาข้าว จึงเป็นความท้าทายที่จะแก้ปัญหาให้ได้ เราต้องเสริมครีบบัณฑิตให้ปลายทางได้เร็วขึ้น เสริมแขนเสริมขาให้หลังให้ขั้นต้นไม่ได้เก่งขึ้น จึงจะเป็นทางออกที่ถูกต้อง อีกหนึ่งกรณีที่เป็นกรณีศึกษา โดยเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนเกษตรอินทรีย์อีสาน ที่เป็นต้นแบบ หรือ Best Practice ได้ คือ การแปรรูปข้าวแบบ “กำจัดของเสียให้เหลือศูนย์” คือใช้ทุกสัดส่วนของข้าว ให้สามารถสร้างมูลค่าได้ ไม่มีส่วนใดต้องทิ้งไปโดยเปล่าประโยชน์ “Zero Waste” นั่นเอง มีแนวปฏิบัติง่าย ๆ เมื่อสมาชิกนำข้าวเปลือกอินทรีย์มาส่งที่เครือข่ายฯ หลังจากตรวจสอบคุณภาพตามกระบวนการ ก็มีการจัดเก็บเพื่อรอการสีแปรรูป เมื่อมีการสีแปรรูปจะได้ข้าวสารและผลพลอยได้อื่น ๆ เครือข่ายฯ มีวิธีการจัดการดังนี้

1. ข้าวสารที่เป็น “ต้นข้าว” หรือ “Whole Grain” ค่าเฉลี่ย 45-50 % ดำเนินการบรรจุและส่งขาย
2. ข้าวหัก – ปลายข้าว หรือ Broken Rice – Milled Rice ค่าเฉลี่ย 20-25% ส่วนหนึ่งส่งขายตามคำสั่งซื้อ ที่เหลือให้แปรรูปต่อเป็นแป้งข้าวอินทรีย์ เพื่อขายเป็นแป้ง หรือทำขนมขาย สร้างมูลค่าเพิ่มได้
3. รำข้าว หรือ Rice Bran ค่าเฉลี่ย 8-10% ปกติจะขายและมีราคาถูกมาก ได้นำมาสกัดน้ำมันรำข้าวบริสุทธิ์ (Virgin Rice Bran Oil) บรรจุแคปซูล และบรรจุขวด ขายสร้างมูลค่าเพิ่มได้อย่างมหาศาล ข้าวเปลือกหนึ่งตันจะได้รำข้าว น้ำมันประมาณ 80 กิโลกรัม สกัดน้ำมันได้ 4.5 ลิตร ขายลิตรละ 800 บาท สร้างมูลค่าได้ 3,600 บาท และเมื่อบรรจุแคปซูลแล้วจะได้ ลิตรละ 1,800 บาท แคปซูล ขาย 60 แคปซูล ๆ ละ 3 บาท ขายได้ 24,300 บาท ครีมรำข้าวที่เกิดจากการกรองน้ำมันรำข้าว นำมาทำสบู่ครีม รำข้าวอินทรีย์ได้อีกประมาณ 100 กิโลกรัม ขายกิโลกรัมละ 50 บาท เป็นเงิน 5,000 บาท สร้างงาน สร้างรายได้ ให้กับเครือข่ายฯ อย่างเป็นรูปธรรม



## ปรัชญาเกษตร ขอบแผ่นดิน

4. แกลบ หรือ Husk เป็นของเสียที่ทิ้งไปเป็นจำนวนมาก ค่าเฉลี่ย 15-20% ก็ขายได้ราคาเพียง กิโลกรัมละ 0.50 บาท ปัจจุบันเมื่อเครือข่ายดำเนินการเรื่อง Zero Waste นำแกลบ+เศษข้าวตกค้าง (ค่าเฉลี่ยประมาณ 5%) และกากรำที่สกัดน้ำมันรำข้าวออกแล้ว มารวมกันแล้วบดเป็นรำละเอียด ส่งขายเป็นรำบดสดกิโลกรัมละ 10 บาท ส่วนหนึ่งนำมาแปรรูปต่อเป็นอาหารสัตว์ต่าง ๆ แบบอัดเม็ด เพื่อความสะดวกในการนำไปใช้เลี้ยงสัตว์ เช่น อาหารไก่ เป็ด หมู วัว ปลา เป็นต้น ขายกิโลกรัมละ 15 บาท สร้างงานสร้างรายได้ ใกล้เคียงกับรำข้าว

ทั้งนี้ ลูกค้า ข้อ 3 และ ข้อ 4 เป็น Zero Waste ที่ชัดเจน โดยมีสมาชิกของเครือข่ายเองที่เป็นลูกค้าหลัก ใช้บริการของเครือข่ายฯ ที่มีคุณภาพสูง ราคาต่ำแทน เงินก็เหลือ คุณภาพชีวิตดีขึ้น สังคมน่าอยู่ อย่างนี้จึงสอดคล้องตามแนวทางของหลักปรัชญา “เศรษฐกิจพอเพียง”



# ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

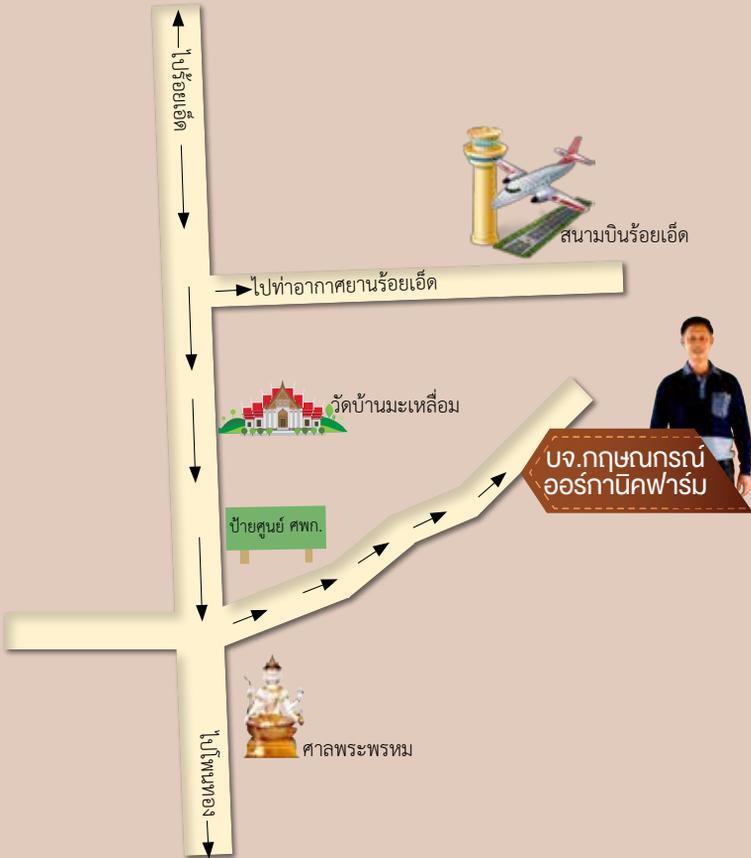




# ปราศรัยเกษตร ของแผ่นดิน



แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร



สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ 94 บ้านขาด หมู่ที่ 4 ตำบลหนองพอก  
อำเภอรวิชัยบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด 45170  
โทรศัพท์ 086 226 3701



ปราชญ์เกษตร  
ของแผ่นดิน



นายยวง iewicz  
ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน  
สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง



# ปราชญ์เกษตรขอนแก่น

## สาขาปราชญ์เกษตรเศรษฐกิจพอเพียง

### นายวง เขียวนิล

อายุ 64 ปี

การศึกษา ปริญญาตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์  
สาขาพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

สถานภาพ สมรส ไม่มีบุตร-ธิดา

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 91/1 หมู่ที่ 7 ตำบลราษฎร์นิยม  
อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 11150

โทรศัพท์ 081 929 9159

อาชีพ เกษตรกร

### รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- รางวัลรองชนะเลิศการประกวดผลงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครั้งที่ 1 ปี 2550
- รางวัลผู้นำอาชีพก้าวหน้า (รางวัลสิงห์ทอง) กระทรวงมหาดไทย ปี 2543
- ปราชญ์เกษตร 72 ปี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ปี 2557
- รางวัลคนดีแทนคุณแผ่นดิน หนังสือพิมพ์คมชัดลึก ปี 2553
- รางวัลเกษตรกรดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับเขต กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ปี 2552
- รางวัลเกษตรกรดีเด่นภาคกลาง อาชีพไร่นาสวนผสม กรมส่งเสริมการเกษตร ปี 2540



## ประวัติเกษตรกร ขอนแก่น

- รางวัลงานพัฒนาชุมชนดีเด่น กรมพัฒนาชุมชน ปี 2541
- โล่เกียรตินครุบัญญัติดีเด่น สาขาบัญชีฟาร์ม ระดับจังหวัด กรมตรวจบัญชีสหกรณ์ ปี 2551
- รางวัลรองชนะเลิศศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร ประจำตำบลราชบุรณิยาม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2546
- อาสาประมงดีเด่น ระดับจังหวัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2558
- ฯลฯ

### ชีวิตที่พอเพียง

นายยวง เขียวนิล เคยทำงานรับราชการและรับเหมาก่อสร้างแต่ไม่ประสบความสำเร็จ จึงตัดสินใจใช้ชีวิตและลงมือทำการเกษตรตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ด้วยการศึกษาค้นคว้าในเรื่องทฤษฎีใหม่และดูงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหลายแห่ง ใช้หลัก 3 ศาสตร์ มาประกอบการวางแผนและดำเนินกิจกรรมการเกษตรอย่างเป็นขั้นเป็นตอน ได้แก่ ศาสตร์พระราชาศาสตร์ภูมิปัญญา และศาสตร์สากล ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการดำเนินชีวิต มากกว่า 20 ปี โดยวางแผนทำการเกษตรบนที่ดินของตนเอง ขยายพื้นที่ตามกำลังความพร้อมจนดำเนินกิจกรรมเกษตรแบบผสมผสานเต็มพื้นที่ 44 ไร่ สร้างภูมิคุ้มกันโดยจัดแบ่งพื้นที่ทำการเกษตรตามหลักการของเกษตรทฤษฎีใหม่เพื่อทำนา ขุดบ่อกักเก็บน้ำและเลี้ยงปลาหลายชนิด ทำสวนผสมผสาน ปลูกผลไม้และพืชผักสวนครัวหลากหลายที่ให้ผลผลิตสลับกันตลอดทั้งปี และสร้างที่อยู่อาศัยรวมถึงจุดเรียนรู้ มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิต จนสามารถปลดหนี้สินได้ มีเงินออมไว้ใช้จ่ายฉุกเฉิน พึ่งพาตนเองได้ ครอบครัวอยู่ดีมีสุข ลดความเสี่ยงเรื่องผลผลิตทางการเกษตร



### ความพร้อมประมาณ

หลังจากที่ตัดสินใจประกอบอาชีพทางการเกษตรอย่างจริงจัง จึงได้ศึกษาหาความรู้ ทั้งด้านทฤษฎีและการศึกษาดูงาน และนำมาถอดบทเรียนตลอดจนลงมือปฏิบัติ เริ่มทำการเกษตรแบบผสมผสาน (เกษตรทฤษฎีใหม่) ตามกำลัง ความสามารถและเงินทุนที่ตนมี ไม่ก่อหนี้สิน ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น รวมทั้งใช้จ่ายในการดำรงชีวิตอย่างประหยัดและเหมาะสมกับฐานะของตนเอง

### ความมีเหตุผล

เริ่มทำการเกษตรตามผังแปลงที่กำหนดไว้และค่อย ๆ ขยายพื้นที่จนเต็มพื้นที่จำนวน 44 ไร่ ซึ่งเป็นการตัดสินใจแบบค่อยเป็นค่อยไปบนพื้นฐานความพร้อมของทรัพยากรที่มีอยู่ คือ ที่ดิน เงินทุน และความรู้ความสามารถของตนเอง

### มีภูมิคุ้มกันที่ดี

ดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในพื้นที่ 44 ไร่ โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 4 ส่วน คือ ทำนา 15 ไร่ (ขุดบ่อรอบแปลงนาเพื่อเลี้ยงปลา 1 แปลง) ทำสวนผสมผสานและทางเดินรอบสวน (ปลูกผลไม้ พืชผักสวนครัว และสมุนไพร) 21 ไร่ บ่อน้ำ 4 ไร่ และบ้านที่อยู่อาศัยและทำกิจกรรมต่าง ๆ 4 ไร่ ผลผลิตที่ได้รับสามารถสร้างรายได้รายวัน รายสัปดาห์ รายได้ตามฤดูกาล รายได้จากการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร ทำให้มีรายได้ตลอดทั้งปี อยู่ดีกินดี มีความสุข พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน มีการจัดบัญชีครัวเรือนเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายและต้นทุนการผลิต ทำให้ทราบผลกำไรในแต่ละปี และสามารถเก็บออมเงินไว้ใช้จ่ายยามฉุกเฉินได้



## ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน

### ความรู้

ศึกษาหาความรู้โดยใช้หลัก 3 ศาสตร์ ได้แก่ ศาสตร์พระราชา คือ การทำเกษตรทฤษฎีใหม่ ศาสตร์ภูมิปัญญา คือ ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น/ชาวบ้าน ประสบการณ์จากการทดลองทำด้วยตนเอง และศาสตร์สากล คือ ศึกษาความรู้จากตำราและแหล่งความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งยังหาคำตอบทางวิทยาศาสตร์มาสนับสนุนการทำการเกษตร โดยนำทั้ง 3 ศาสตร์ ใช้ประกอบการวางแผนทำการเกษตรอย่างมีขั้นตอน

### ความมีคุณธรรมตามหลักศาสนา

นายยวง เป็นเกษตรกรที่มีความตั้งใจ อดทน ขยันหมั่นเพียร ทำการเกษตรโดยใช้แรงงานในครัวเรือนของตนเอง เป็นผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ ประพฤติตนด้วยการรักษาศีล 5 ดำเนินชีวิต ใช้ทานบารมี คือ วัตถุทาน (การให้สิ่งของ การแบ่งปันผลผลิต และการบริจาคเงินสนับสนุนการศึกษา) วิद्याทาน (การให้ความรู้แก่นักเรียน นักศึกษา บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เกษตรกร และประชาชนทั่วไปทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ) และอภัยทาน (การให้อภัย)

### ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายยวง ได้นำลัทธิหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวันและการทำการเกษตรทำให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน และผ่านวิกฤตการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งเหตุอุทกภัยและวิกฤตภัยแล้ง ฝนทิ้งช่วง ลดผลกระทบจากความผันผวนทั้งจากภัยธรรมชาติและราคาพืชผล โดยคิดค้นกิจกรรมในการทำการเกษตรและประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เห็นเป็นรูปธรรมอย่างหลากหลาย ได้แก่ การวางแผนแปลงและทำการเกษตรแบบผสมผสาน การทำนาเปียกสลับแห้ง การเลี้ยงกบคอนโดโดยใช้ยางรถยนต์ การประดิษฐ์อุปกรณ์ต่าง



แมลงวันทองอย่างง่าย การประดิษฐ์อุปกรณ์ห่อผลไม้จากท่อ PVC การใช้ประโยชน์จากสมุนไพรในการทำการเกษตร จนสามารถเป็นแบบอย่างในการปฏิบัติแก่ชุมชนและเกษตรกรโดยทั่วไป เนื่องจากเห็นผลลัพธ์เป็นที่ประจักษ์ว่าการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถไปปฏิบัติใช้ได้จริง ทำให้เกษตรกรเกิดการยอมรับและหันมาปฏิบัติตาม

### การขยายผลงาน

นายยวง ได้ทำการถ่ายทอดประสบการณ์และวิธีการทำการเกษตรตามแนวของการพึ่งพาตนเองตามที่ได้ทำการศึกษาและคิดค้น โดยสร้างฐานการเรียนรู้ในพื้นที่ของตนเองเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้การทำการเกษตรตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา บุคคลทั่วไป ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ เป็นอาสาสมัครให้กับส่วนราชการต่าง ๆ ช่วยถ่ายทอดความรู้โดยไม่หวังผลตอบแทน มีการรวมกลุ่มและสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงระหว่างชุมชนทั้งในจังหวัดและระหว่างจังหวัดเพื่อช่วยเหลือในการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตร และยังมีการเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อต่าง ๆ อีกจำนวนมาก

### การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

จากความสำเร็จในการทำการเกษตรแบบผสมผสาน นายยวง เป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางทั้งในจังหวัดนนทบุรี ต่างจังหวัด และต่างประเทศ จึงได้รับการคัดเลือกเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้าน (ศูนย์ศรียวง) เพื่อเป็นแบบอย่างในการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงและเผยแพร่ความรู้ต่าง ๆ ให้กับนักเรียน นักศึกษา บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เกษตรกร และประชาชนทั่วไปนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต/ประกอบอาชีพ มีการรวมกลุ่มภายในชุมชนและเชื่อมโยงเครือข่ายระหว่างชุมชน ทั้งในจังหวัดนนทบุรีและต่างจังหวัด เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ทำให้เกษตรกรมีความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและสามารถพึ่งพาตนเองได้



## ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน

### องค์ความรู้ที่โดดเด่น

#### การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

โดยได้แนวคิดจากเดิมเกษตรกรในพื้นที่จังหวัดนนทบุรีทำการเกษตรโดยใช้ปุ๋ยเคมี เป็นอันตรายต่อเกษตรกรเอง ผู้บริโภค อีกทั้งยังมีราคาแพง นายยวง จึงหาช่องทางลดรายจ่าย โดยทดลองทำปุ๋ยหมักจากเศษวัสดุต่าง ๆ เช่น เศษพืชเหลือใช้จากไร่นาหลังการเก็บเกี่ยว (แกลบ ชี้เสี้ยว ขุยมะพร้าว กากขานอ้อย ชังข้าวโพด ฯลฯ ) และเศษขยะมูลฝอยจากครัวเรือนหมักกับมูลสัตว์ และผสมเชื้อจุลินทรีย์ พด. 1 ปุ๋ยหมักที่ได้มีคุณสมบัติในการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มความพรุน ทำให้ดินสามารถระบายน้ำและอากาศในดินดีขึ้น อีกทั้งยังช่วยอุ้มน้ำและดูดซึมธาตุอาหาร การทำปุ๋ยหมัก ต้องเลือกสถานที่กองปุ๋ยในที่น้ำไม่ท่วมขัง และอยู่ในที่ร่ม มีหลังคาคลุม แต่ถ้าปุ๋ยมีปริมาณที่มากสามารถกองในที่โล่งแจ้งได้ ประโยชน์ของปุ๋ยหมัก จะช่วยเพิ่มอินทรีย์วัตถุและธาตุอาหาร ทำให้ดินมีคุณสมบัติเหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช และจับตัวกันอย่างพอเหมาะต่อการกักเก็บและระบายน้ำ อากาศถ่ายเทได้ดี มีความร่วนซุย มีอินทรีย์สารและธาตุอาหารต่าง ๆ ครบถ้วน อีกทั้งไม่เป็นอันตรายสะสมในดินแม้จะใช้ปริมาณมาก ติดต่อกันเป็นเวลานาน

#### การเลี้ยงปลาในบ่อพลาสติก

โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) การจัดเตรียมบ่อ ขุดบ่อขนาดกว้าง 2 เมตร ยาว 1 เมตร ลึก 1 เมตร จัดขอบบ่อให้มีระดับเดียวกัน ปูผ้าพลาสติกสีดำเพื่อกันน้ำซึม

2) การปรับสภาพน้ำในบ่อ โดยการเปิดน้ำใส่บ่อจนเต็ม จากนั้นใส่จุลินทรีย์ EM จำนวน 1 ลิตร ผสมน้ำตาล 1 กิโลกรัม และแร่แมกนีเซียมจำนวน 3 กิโลกรัม ทั้งระยะเวลาไว้ 5-7 วัน เพื่อปรับสภาพน้ำและลดการเน่าเสียของน้ำ จากนั้นจึงปล่อยปลาลงเลี้ยงได้



3) การปล่อยปลาลงเลี้ยง ใช้พันธุ์ปลาดุกบิ๊กอุยขนาดยาว 5-7 เซนติเมตร จำนวน 1,000 – 2,000 ตัว เป็นระยะเวลา 2-3 เดือน จึงสามารถจับบริโภคหรือขายได้

4) อาหารปลา มีวิธีทำอาหารปลาดุก ดังนี้

- นำรำละเอียด 1 กระสอบปุย คลุกกับกากมะพร้าว 1 กระสอบปุย ปลาป่น 6 กิโลกรัม และกากถั่วเหลือง 6 กิโลกรัม

- นำจุลินทรีย์ EM 1 ลิตร ผสมน้ำ 20 ลิตร แล้วคลุกเคล้ากับ ส่วนผสมด้านบน หมักทิ้งไว้ 12 ชั่วโมง

- จากนั้นนำมาผสมกับรำละเอียดอีก 1 กระสอบปุย และ น้ำหมักพืช 1-2 ลิตร คลุกเคล้าให้เข้ากัน แล้วนำเข้าเครื่องอัดเม็ด ผึ่งแดด 2 วัน จึงสามารถนำไปใช้ได้ โดยสามารถเก็บไว้ได้นาน 2 เดือน

ประโยชน์ของการเลี้ยงปลาดุกในบ่อพลาสติก คือ ใช้พื้นที่น้อย เลี้ยงได้ทุกที่ ก่อสร้างบ่อเลี้ยงได้ง่าย ใช้ระยะเวลาสั้น และอดทนต่อสภาพ น้ำได้ดี ทั้งนี้การเลือกสถานที่สร้างบ่อควรอยู่ในที่ร่มมีหลังคา และมีแหล่งน้ำ สำหรับเปลี่ยนถ่ายน้ำสะดวก

### การเลี้ยงกบคอนโดและแบบแท้ง

โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ ประกอบด้วย ยางรถยนต์ (ขนาดยาง รถแทรกเตอร์สามารถเลี้ยงได้ 100 ตัว ขนาดรถสิบล้อสามารถเลี้ยงได้ 50 ตัว ขนาดรถ 6 ล้อ สามารถเลี้ยงได้ 30 ตัว ขนาดรถ 4 ล้อ สามารถเลี้ยงได้ 20 ตัว) ทรายหยาบ ตะแกรง กบพันธุ์ ปูนขาว อาหารปลาดุก และถาดวางอาหาร

2) การเตรียมพันธุ์กบ กบที่ควรนำมาเลี้ยงแบบคอนโดควรเป็น กบพันธุ์หรือสามารถหาได้ในฤดูฝน โดยระยะเวลาเลี้ยงประมาณ 2 เดือน

3) การเลี้ยง พื้นที่เลี้ยงควรมีแสงแดดส่องรำไร เมื่อได้พื้นที่ที่เหมาะสม จึงใช้ทรายหยาบถมหนาประมาณ 6 นิ้ว และใช้ตะแกรงหนาประมาณ 3 นิ้ว วางยางรถยนต์ 3 เส้น ซ้อนทับกัน ปล่อยกบลงคอนโด จากนั้นนำ



## ประเพณีเกษตร ของแผ่นดิน

ตะแกรงปิดปากคอนโดด้านบนเพื่อป้องกันกบกระโดดออก เมื่อเลี้ยงได้ 20 วัน ควรจับกบที่ขนาดเล็กและใหญ่แยกคอนโดกัน

4) การให้อาหาร อาหารเลี้ยงกบสามารถใช้อาหารปลาตุกเม็ดใหญ่ได้ โดยให้กินทุกเช้าและเย็น วิธีการให้ คือ วางถาดอาหารไว้ในถาดด้านล่างคอนโดและควรให้อาหารเสริม เช่น ผักบุงหั่นฝอย (กิน 2 วันต่อ 1 ครั้ง) ด้านการให้น้ำควรใส่น้ำที่คอนโดชั้น 1 และ 2 ถ่ายน้ำทุก 3 วัน นอกจากนี้ควรตัดไฟเพื่อล่อแมลงให้กบกินเป็นอาหารเสริมได้

ประโยชน์ของการเลี้ยงกบคอนโดและแบบแห้ง คือ การใช้อาหารอย่างคุ้มค่า ไม่สูญเปล่าเพราะเศษอาหารที่เหลือจากการเลี้ยงกบสามารถนำไปเลี้ยงปลาตุกต่อได้ อีกทั้งยังสามารถประหยัดต้นทุนจากการสร้างบ่อเลี้ยงกบโดยนำวัสดุเหลือใช้กลับมาใช้ประโยชน์อีกครั้งหนึ่งและประหยัดน้ำในการล้างทำความสะอาด ส่วนกบที่ได้จะมีน้ำหนักดี โตเร็ว และมีอัตราการรอดสูงกว่าการเลี้ยงกบในบ่อ



ปราชญ์เกษตร  
ของแผ่นดิน



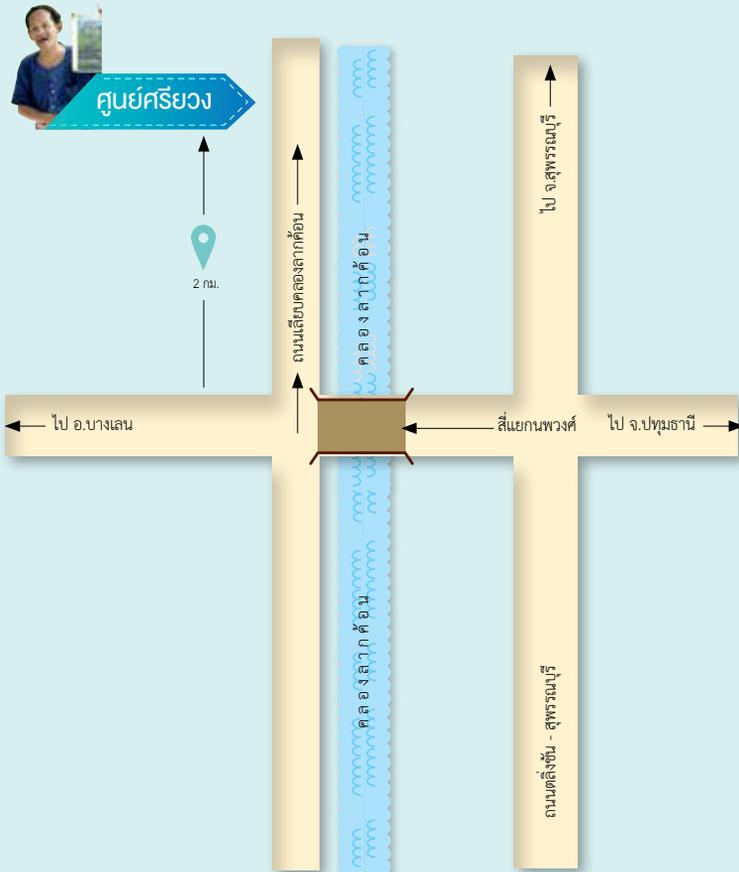


# ปราศรัยเกษตร ของแผ่นดิน





## แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร



### สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ 91/1 หมู่ที่ 7 ตำบลราชภูรินิยาม  
อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 11150  
โทรศัพท์ 081 929 9159



ปราชญ์เกษตร  
ขอนแก่น



นายจ่านงค์ บุญเลิศ

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน  
สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น



# ปราชญ์เกษตรขอนแก่น

## สาขาปราชญ์เกษตรดีเด่น

นายจำนงค์ บุญเลิศ

อายุ 72 ปี

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4

สถานภาพ สมรส มีบุตร 1 คน ธิดา 1 คน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 732 บ้านปากกว้าว หมู่ที่ 14

ตำบลเมืองพาน อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120

โทรศัพท์ 081 881 8649

อาชีพ ทำประมงน้ำจืด

### รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- รางวัลเกษตรกรดีเด่นแห่งชาติ สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปี 2538
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 2 เกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด กรมประมง ปี 2551
- รางวัลเกษตรกรสำนึกรักบ้านเกิด มูลนิธิสำนึกรักบ้านเกิด ปี 2551
- รางวัลเกษตรกรดีเด่น สาขาอาชีพเลี้ยงสัตว์ ระดับเขต กรมปศุสัตว์ ปี 2538
- รางวัลรองชนะเลิศอันดับ 1 การประกวดพ่อแม่ปลานิลพันธุ์ดี กรมประมง ปี 2550
- รางวัลชนะเลิศผู้นำอาชีพก้าวหน้า ระดับจังหวัด กระทรวงมหาดไทย ปี 2539



## ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

- รางวัลชนะเลิศผู้นำอาชีพก้าวหน้า ระดับจังหวัด กระทรวงมหาดไทย ปี 2538
- รางวัลปราชญ์ปลานิล ระดับจังหวัด กรมประมง ปี 2554
- รางวัลคนดีศรีเชียงราย ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น สาขาเกษตรกรรม และการทำมาหากิน จังหวัดเชียงราย ปี 2555

### ชีวิตที่พอเพียง

นายจ่านงค์ บุญเลิศ เกษตรกรผู้ปรับเปลี่ยนการประกอบอาชีพจากการเลี้ยงหมูมาเพาะเลี้ยงปลา เนื่องจากเห็นว่า การเลี้ยงหมูมีต้นทุนสูงและส่งกลิ่นทำให้เกิดมลภาวะจึงหันมาทำการเพาะพันธุ์ปลานิลและเลี้ยงปลานิลเป็นอาชีพหลัก โดยเข้ารับการฝึกอบรมจากส่วนราชการและสถาบันการศึกษา แล้วนำความรู้มาปฏิบัติใช้เวลาในการศึกษา ค้นคว้า สังเกตและคิดค้นเทคนิคในการเพาะพันธุ์ปลานิลที่ดีมีคุณภาพจนเกิดความเชี่ยวชาญ ขยายการค้าเน้นกิจกรรมการเพาะเลี้ยงปลานิลและกิจกรรมอื่น ๆ ในพื้นที่ 70 ไร่ ใช้แรงงานจากชาวบ้านในพื้นที่ สามารถเพาะพันธุ์ลูกปลานิลได้ปีละประมาณ 36 ล้านตัว ส่งขายทั้งในและต่างประเทศได้เฉลี่ยเดือนละ 3 ล้านตัว ผลิตปลานิลตัวใหญ่จำหน่ายได้มากถึงปีละ 50 ตัน และดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรอื่น ๆ เพื่อการบริโภคสำหรับครอบครัวตนเองและลูกจ้างในไร่นา เช่น ทำนา ปลูกพืชผักต่าง ๆ ทำสวนป่า เพาะเลี้ยงปลาหมอไทย ปลาไหล ปลาคาร์พ กุ้งก้ามกราม กุ้งก้ามแดง กบ ตะพาบน้ำ เป็นต้น และยังยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการดำรงชีวิต โดยมีความพอประมาณในการดำเนินกิจการตามความสามารถของตนเอง ไม่มากหรือน้อยเกินไป มีเหตุผลในการดำเนินกิจกรรมของตนเอง โดยการดำเนินชีวิตประจำวันแบบเรียบง่าย ไม่ถือตัวว่าเป็นนายจ้าง มีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยนอกจากการดำเนินการทำฟาร์มปลานิลแล้วยังมีการปลูกข้าวไว้สำหรับบริโภค เพื่อเป็นภูมิคุ้มกันทางอาหารของตนเอง ครอบครัวและลูกจ้างในฟาร์มด้วย มีความรอบรู้ในการประกอบอาชีพของตน



เป็นอย่างดี ดำเนินกิจกรรมอย่างรอบคอบ มีความระมัดระวัง ในการดำเนินชีวิตตลอดเวลา และมีคุณธรรมตามหลักศาสนาไม่ถือตนเองเป็นนายจ้าง ให้ความสำคัญสนทนากับลูกจ้างเสมือนญาติ เป็นที่ชื่นชอบของบุคคลรอบข้าง ยึดถือและปฏิบัติตามหลักคุณธรรมทางศาสนา

### ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายจำนงค์ คิดค้นและสร้างสรรค์ผลงานรวมถึงการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาควบคู่กับการสังเกตเพื่อหาวิธีการเพาะพันธุ์ปลานิลให้ได้ลูกปลานิลที่ดีมีคุณภาพ สามารถลดต้นทุนการผลิต นำทรัพยากรมาใช้ประโยชน์อย่างคุ้มค่าควบคู่ไปกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม อาทิ การสร้างเครื่องปรับอุณหภูมิในฤดูหนาวให้มีความเหมาะสมกับการเจริญเติบโตและการเพาะพันธุ์ปลานิล การสร้างสถานการณ์ฝนตกเลียนแบบธรรมชาติเพื่อหลอกปลานิลให้วางไข่ตลอดปี สร้างโลฟฟักไข่ปลาโดยใช้แรงดันน้ำให้เกิดการหมุนเวียนของไข่ปลา และแยกลูกปลาที่ฟักแล้ว ลดการสูญเสียจากการเติบโตตามธรรมชาติ การจัดการระบบน้ำด้วยวัสดุจากธรรมชาติ การผลิตอาหารเสริมโดยใช้พืชสมุนไพรและคิดค้นสูตรอาหารปลานิลเพื่อเพิ่มปริมาณของไข่ปลานิล ช่วยต้านทานโรคและลดกลิ่นโคลนในตัวปลา ประยุกต์ใช้อุปกรณ์คัดลูกปลานิลจากภูมิปัญญาชาวบ้าน ผลงานที่สร้างสรรค์และคิดค้นทำให้สามารถทำการผลิตลูกปลานิลที่แข็งแรงมีคุณภาพ เพิ่มปริมาณการเพาะเลี้ยงปลานิล และยังมี การรวมกลุ่มดำเนินกิจกรรมเพื่อถ่ายทอดความรู้ ขยายพื้นที่การเพาะเลี้ยงปลานิล ช่วยแก้ไขปัญหาด้านราคาและปัจจัยการผลิตให้กับเกษตรกร ผู้เพาะเลี้ยงปลานิลรวมทั้งยังทำการมอบพันธุ์ปลานิลและทุนอาหารกลางวันให้กับโรงเรียนต่าง ๆ

### การขยายผลงาน

นายจำนงค์ ทำการถ่ายทอดผลงานที่คิดค้น สร้างสรรค์ให้กับเกษตรกร นักเรียน นักศึกษา โดยใช้พื้นที่ดำเนินกิจกรรมเป็นแหล่งเรียนรู้ ศึกษาดูงาน



## ประเพณีเกษตร ของแผ่นดิน

และยังมีการฝึกงานให้กับนักศึกษาของสถาบันการศึกษา ทำการส่งเสริมการเพาะเลี้ยงปลานิลแก่คนในชุมชน โดยเป็นที่ปรึกษาให้กับกลุ่มต่าง ๆ เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาในการเพาะเลี้ยงปลาและสัตว์น้ำอื่น ๆ ยกเว้นมาตรฐานการเพาะเลี้ยงปลานิลให้กับเกษตรกร และยังมีการเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อและสิ่งตีพิมพ์จำนวนมากอีกด้วย

### การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายจำนงค์ เป็นผู้ริเริ่มจัดตั้งชมรมปลาทอง ชมรมผู้เลี้ยงปลานิลในอำเภอพาน ซึ่งเป็นแหล่งผลิตปลานิลที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัด ขยายการดำเนินงานกิจกรรมในรูปแบบสหกรณ์ 2 แห่ง วิสาหกิจชุมชน 7 แห่ง และกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงปลานิลอีก 8 กลุ่ม ส่งผลให้เกิดการขยายพื้นที่การเลี้ยงปลานิลสามารถเพิ่มปริมาณและเพิ่มมูลค่าให้กับผลผลิต รวมถึงแก้ไขปัญหาราคาปลาในตลาดและเข้าร่วมโครงการของภาครัฐในการลดราคาลูกพันธุ์ปลานิลในช่วงที่เกษตรกรประสบปัญหา และระบบการส่งเสริมการเกษตรแบบแปลงใหญ่ (แปลงใหญ่ปลานิล) รวมถึงการมอบพันธุ์ปลานิลให้กับโรงเรียนต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนนำไปเลี้ยงไว้สำหรับเป็นอาหารกลางวันให้กับเด็กนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

### การสร้างสรรค์องค์ความรู้ที่โดดเด่น

#### การเพาะพันธุ์ปลานิล

โดยมีขั้นตอน ดังนี้

##### 1) การจัดการแหล่งน้ำ

น้ำที่ใช้ในฟาร์มจะใช้น้ำบาดาลทั้งหมด โดยการสูบน้ำบาดาลมาพักในบ่อดิน ประมาณ 1 สัปดาห์ แล้วค่อยดึงขึ้นแท็งก์น้ำก่อนใช้ในฟาร์ม สาเหตุที่ใช้น้ำบาดาลเพราะสามารถป้องกันและควบคุมการแพร่กระจายของเชื้อโรคและสารเคมีต่าง ๆ ที่ปะปนมากับน้ำได้



## 2) การจัดการพ่อพันธุ์แม่พันธุ์

สายพันธุ์ที่ใช้คือ จิตรดา 3 ซึ่งได้นำพันธุ์มาจากศูนย์วิจัยและทดสอบพันธุ์สัตว์น้ำปทุมธานีและมานิตฟาร์ม นำปลานิลทั้งสองแหล่ง แหล่งละ 8 ครอบครัว มาผสมพันธุ์ตามหลักพันธุศาสตร์ ในอัตราตัวผู้ 9 ตัว ต่อตัวเมีย 1 ตัว นำมาเลี้ยงในกระชังขนาด 1 ตารางเมตร ลึก 0.9 เมตร ในบ่อดิน ให้อาหารวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น ในอัตรา 1% ซึ่งเป็นอาหารปลาตุ๊กกลาง โปรตีน 30% ในอาหารผสมน้ำหมักมะขามป้อมและน้ำมะขามเปียกให้ทุกวัน เมื่อได้ลูกรุ่นที่ 1 คัดลูกปลาที่โตเร็วที่สุดเป็นพ่อ-แม่ จำนวน 50% ของแต่ละครอบครัว แล้วนำมาผสมพันธุ์ในอัตรา 9 : 1 กับครอบครัวอื่นจะได้ลูกรุ่นที่ 2 คัดตัวที่โตเร็ว 50% นำไปผสมพันธุ์ในอัตรา 9 : 1 กับครอบครัวอื่น ได้ลูกรุ่นที่ 3 ซึ่งรุ่นนี้จะใช้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์เพื่อผลิตลูกปลารุ่นที่ 4 จำหน่าย

### การเลือกใช้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์

นำลูกพันธุ์ที่ได้จากการสนับสนุนจากศูนย์วิจัยฯ มาเลี้ยงประมาณ 5-6 เดือน แล้วคัดเลือกตัวที่โตเร็วที่สุดของแต่ละครอบครัวมาใช้เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ ซึ่งการใช้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์นี้ จะอยู่ในช่วงอายุ 6-14 เดือน เท่านั้น หลังจากนั้นจะเปลี่ยนพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ชุดใหม่ เนื่องจากว่าช่วงอายุดังกล่าวเป็นช่วงที่ปลามีการเจริญพันธุ์ดีที่สุด จากการทดลองแม่พันธุ์ที่อยู่ในช่วงอายุนี้นี้จะให้ไข่ประมาณ 1,000 - 1,800 ฟอง/ตัว/รอบ

### การเลี้ยงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์

การเตรียมบ่อ เตรียมบ่อปูนขนาดต่าง ๆ พื้นบ่อต้องมีความลาดเอียง 30 องศา ล้างทำความสะอาดแล้วเติมน้ำในบ่อประมาณ 20- 30 เซนติเมตร หลังจากนั้นนำปลามาปล่อยในอัตราส่วน ตัวเมีย 2 ตัว ต่อ ตัวผู้ 1 ตัว ในพื้นที่ 1 ตารางเมตร เปิดสปริงเกอร์พ่นน้ำไปเรื่อย ๆ ให้ระดับน้ำสูงเพียง 80 เซนติเมตร



## ประเพณีเกษตร ของแผ่นดิน

การให้อาหาร ใช้อาหารปลาตุ๊กกลางโปรตีน 30 % ผสมน้ำหมัก  
มะขามป้อมและน้ำมะขามเปียก (ผสมให้ทุกวัน) ให้ 2 เวลา เช้าและเย็น  
ในปริมาณ 1 % ของน้ำหนักตัว/วัน

### 3) ระบบเพาะฟักไข่

ระบบน้ำของการเพาะฟักไข่ปลาชนิดจะเป็นระบบปิด ซึ่งน้ำที่ผ่านการ  
ใช้แล้วจะนำไปสู่ระบบกรองจากชั้นหินขนาดต่าง ๆ และถ่านเพื่อดูดซับแอมโมเนีย  
ที่เกิดจากการฟักไข่ น้ำที่ผ่านระบบกรองแล้วจะไหลไปบ่อพักน้ำเพื่อเตรียม  
เข้าสู่ระบบเพาะฟักต่อไป ในช่วงฤดูหนาวน้ำที่กรองแล้วจะต้องผ่านเครื่อง  
ต้มน้ำก่อนเข้าสู่บ่อพัก เพื่อรักษาอุณหภูมิของน้ำให้อยู่ในช่วง 25-29 องศา  
ซึ่งจะมีผลต่อการฟักไข่ของปลา ถ้าอุณหภูมิต่ำจะทำให้อัตราการฟักน้อย

ระบบการฟักไข่ปลา ไข่ปลาชนิดที่ได้จากการเคาะปากทุก ๆ 7 วัน  
แต่ในช่วงฤดูหนาวจะเคาะทุก 9 วัน นำไข่ที่ได้มาล้างต่างทับทิม ก่อนเข้าสู่  
ระบบฟัก จากนั้นนำไข่ไปฟักในกรวยฟักไข่ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง  
ประมาณ 20 เซนติเมตร สูง 30 เซนติเมตร บรรจุไข่ได้ ประมาณ 5,000 -  
30,000 ฟอง หลังจากที่ถูกปลาฟักออกจากไข่จะไหลออกทางรูที่เจาะไว้ โดยมี  
ขนาด ยาว 40 เซนติเมตร กว้าง 25 เซนติเมตร สูง 7 เซนติเมตร ร่องไว้  
จากนั้นจะนำลูกปลาที่ได้ไปอนุบาลในถาดประมาณ 3,000 ตัวต่อถาด  
หมั่นดูแลทำความสะอาดโดยใช้แปรงสีฟันเก่าขัดบริเวณรูระบายน้ำเพื่อให้  
น้ำมีการถ่ายเท และหมั่นเอาลูกปลาที่ตายออก รอจนถุงไข่แดงยุบ แล้วจึงนำปลา  
ไปสู่ขั้นตอนการแปลงเพศ โดยนำลูกปลาแซ่ฮอร์โมน 17- $\alpha$ - methyl  
testosterone ที่ความเข้มข้น 60 มิลลิกรัม ในน้ำ 2 ลิตร ต่อลูกปลา 10,000 ตัว  
ในถาดปลาที่อืดออกซิเจน แชนนาน 2 ชั่วโมง จากนั้นนำลูกปลาไปปล่อยในบ่อ  
ปูนซีเมนต์ที่ทำความสะอาดแล้ว ขนาดบ่อ กว้าง 2.5 เมตร ยาว 3 เมตร  
สูง 1 เมตร จำนวน 30,000 ตัว ระดับน้ำ 30-60 เซนติเมตร อุณหภูมิ  
25-30 องศา (บ่อควรจะมีทางน้ำล้นและมีการพ่นน้ำอยู่ตลอดเวลาเพื่อเป็นการ  
เพิ่มออกซิเจนและลดพิษแอมโมเนีย) เมื่อนำปลาลงบ่อแล้วให้อาหารที่ผสม



ฮอร์โมน โดยใช้อาหารกึ่งผสม 17- $\alpha$ - methyl testosterone 60 มิลลิกรัมต่ออาหาร 1 กิโลกรัม ให้น้ำละ 6 มื้อ ปริมาณอาหารที่ให้ 190 กรัม ต่อวัน ต่อลูกปลา 10,000 ตัว เป็นเวลา 21 วัน แล้วจึงจับขาย ขนาด 2-3 เซนติเมตร ขายราคาตัวละ 25 สตางค์

#### 4) การเพาะฟักไข่ในช่วงฤดูหนาว

ในช่วงฤดูหนาวของภาคเหนือจะมีอุณหภูมิอยู่ในช่วงระหว่าง 10 – 22 องศา ซึ่งมีผลต่อการเพาะฟักไข่ของปลานิลทำให้มีอัตราการฟักที่ต่ำ ดังนั้นจึงต้องควบคุมอุณหภูมิ โรงเพาะฟักมีการปิดอย่างมิดชิดเพื่อป้องกันลม และรักษาอุณหภูมิของห้องให้อยู่ที่ 30 องศา และนำน้ำในระบบเพาะฟัก ที่ผ่านการกรองแล้วมาเข้าเครื่องต้มน้ำที่ใช้น้ำมันเครื่องเป็นเชื้อเพลิง โดยมียุทธศาสตร์การทำงาน คือ ให้น้ำมันเครื่องหยดลงในเตาที่มีกาบมะพร้าวเป็นตัวเผาไหม้ที่ระเหยแล้วใช้เครื่องเป่าลมเป่าเข้าไปในเตาเผา เมื่อมีลมมาก จะทำให้น้ำมันเครื่องติดไฟได้ง่ายและให้ความร้อนสูง ลมร้อนที่ได้จากการเผาไหม้จะไปผ่านท่อเหล็กที่ขีดเป็นรูปตัวเอส และมีน้ำจากระบบเพาะฟัก ไหลเวียนอยู่ภายใน ทำให้อุณหภูมิของน้ำสูงขึ้น และส่งผ่านน้ำที่ได้เข้า บ่อพักน้ำของระบบเพาะฟักต่อไป ซึ่งอุณหภูมิของน้ำที่ได้ อยู่ที่ 27-28 องศา

#### 5) การใช้รำหมักมะขามป้อมและน้ำมะขามเปียกในการเสริมวิตามินให้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์

มะขามป้อม ทำให้พ่อพันธุ์แม่พันธุ์แข็งแรงมีภูมิต้านทานโรค มีปริมาณไข่ไม่เสียมาก ลูกที่ได้มีอัตราการรอดสูงและแข็งแรง นอกจากนี้ในมะขามป้อมยังมีสารแทนนิน ช่วยยับยั้งการเจริญเติบโตของแบคทีเรียอีกด้วย

##### ขั้นตอน การหมักน้ำมะขามป้อม

1. นำมะขามป้อมมาล้างให้สะอาด จำนวน 10 กิโลกรัม ลงในถังหมัก ขนาด 20 ลิตร
2. เติมน้ำเปล่าลงในถัง จำนวน 12 ลิตร



## ปราชญ์เกษตร บอกแผ่นดิน



3. ใส่น้ำตาลทรายแดง จำนวน 2 กิโลกรัม
4. คนจนน้ำตาลละลายหมด ปิดฝาหมักทิ้งไว้ประมาณ 3-6 เดือน จึงนำมาใช้ได้

### วิธีการใช้

1. นำน้ำหมักที่ได้ปริมาณ 10 ลูกบาศก์เซนติเมตร (cc) ต่อน้ำ 1 ลิตร คนให้เข้ากัน
2. นำไปคลุกเคล้ากับอาหาร 10 กิโลกรัม ผึ่งลมให้แห้งแล้วจึงนำไปให้ปลา ผสมให้กินทุกมื้อ

**มะขามเปียก** มีวิตามินซีสูง มีสรรพคุณเป็นยาระบาย เมื่อนำมาผสมให้ปลากินจะทำให้ปลา มีระบบขับถ่ายที่ดี เจริญอาหาร มีสุขภาพแข็งแรง

### ขั้นตอนและวิธีการใช้

1. นำมะขามสุกที่แกะเอาเปลือกและเมล็ดออกแล้ว (มะขามเปียก) จำนวน 200 กรัม มาคั้น กับน้ำเปล่า 1 ลิตร
2. เมื่อได้น้ำมะขามเปียกแล้วนำไปผสมกับอาหาร 10 กิโลกรัม นำไปผึ่งลมให้แห้ง แล้วจึงนำไปให้ปลากิน

หมายเหตุ: อาจใช้ทั้ง 2 ชนิดผสมกันในอัตราเดิม ในน้ำ 1 ลิตร ผสมอาหาร 10 กิโลกรัม

ปราชญ์เกษตร  
ของแผ่นดิน



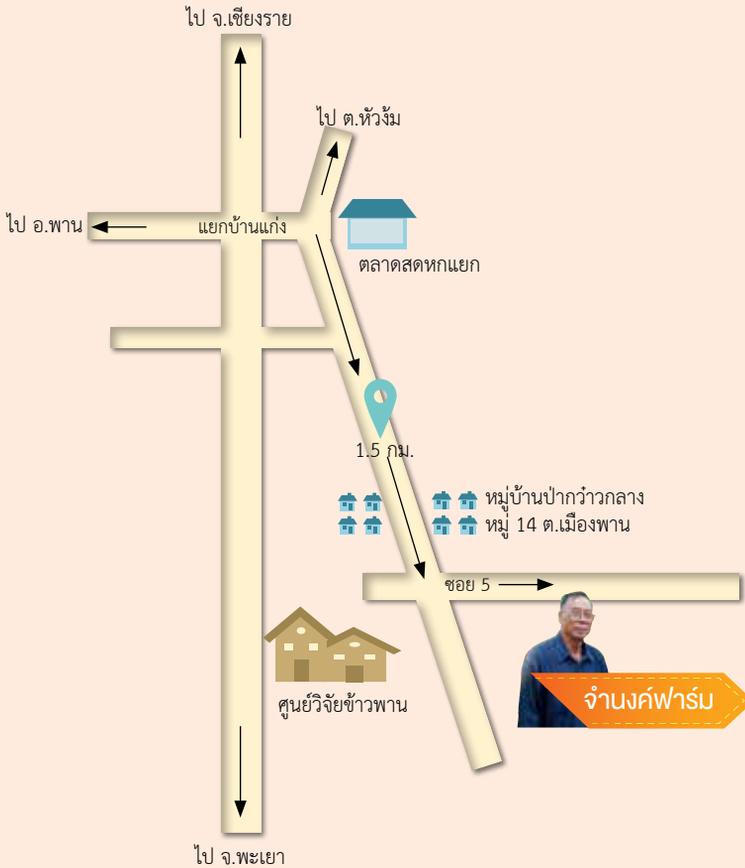


# ปราศณียเกษตร ของแผ่นดิน





## แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร



### สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ 732 บ้านปากว้าวก หมู่ที่ 14 ตำบลเมืองพาน

อำเภอพาน จังหวัดเชียงราย 57120

โทรศัพท์ 081 881 8649



## ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน



นายอุทัย บุญดำ

ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครื่อง่าย



## ปราชญ์เกษตรของแผ่นดิน

### สาขาปราชญ์เกษตรผู้นำชุมชนและเครื่อง่าย

นายอุทัย บุญดำ

อายุ 59 ปี

การศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6

ปริญญาตรีเกิตติมศักดิ์ จาก University of Interdisciplinary Studies Dallas, Texas (Bachelor of Interdisciplinary Studies in Social Entrepreneur)

สถานภาพ สมรส มีบุตร 1 คน

ที่อยู่ บ้านเลขที่ 10 บ้านต้นม่วง หมู่ที่ 9 ตำบลลำสินธุ์ อำเภอสรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง 93000

โทรศัพท์ 081 798 1082

อาชีพ เกษตรกร

#### รางวัล หรือประกาศเกียรติคุณที่ได้รับ

- บุคคลผู้อุทิศตนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น เนื่องในโอกาส “วันมหิดล และวันประโยชน์ ของเพื่อนมนุษย์นับเป็นกิจที่หนึ่ง” มหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ ปี 2556
- รางวัลชมเชยการประกวดศูนย์เรียนรู้กฎหมายชุมชน ธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2552
- รางวัลคนดีศรีแผ่นดิน หนังสือพิมพ์สื่อสารธุรกิจ ปี 2550
- รางวัลนักธุรกิจสร้างชาติ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต ปี 2547



## ประวัติเกียรติ ของแผ่นดิน

- รางวัลชนะเลิศการประกวดธนาคารต้นไม้ ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ปี 2554
- โล่ประกาศเกียรติคุณกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง สถาบันการเงิน ประเภทดีเด่น ประจำปีภาคใต้ตอนล่าง ธนาคารเพื่อการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร ปี 2555
- รางวัลชมเชยการประกวดศูนย์เรียนรู้กฎหมายชุมชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปี 2551
- รางวัลรองชนะเลิศผู้นำเครือข่ายศูนย์ประสานงานองค์กรดีเด่น จังหวัดพัทลุง ปี 2549
- รางวัลผู้ทำคุณประโยชน์ด้านวัฒนธรรม สภาวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง ปี 2548
- รางวัลผู้มีผลงานดีเด่น สาขาอาชีพอิสระ จังหวัดพัทลุง

### ชีวิตที่พอเพียง

นายอุทัย บุญดำ เกษตรกรผู้ดำเนินกิจกรรมการเกษตรด้วยการทำสวนยางพาราโดยไม่ทำลายระบบนิเวศน์ร่วมกับการปลูกไม้ผล พืชผักแบบผสมผสานและยังเป็นผู้นำสมาชิกในชุมชนตำบลลำสินธุ์ที่มีความมุ่งมั่นในการแก้ปัญหาสาธารณะ มีความเอื้อเฟื้อ เสียสละใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ เพื่อนำมาถ่ายทอดให้กับชุมชน อุทิศตนเพื่อช่วยเหลืองานพัฒนาสังคม ดำเนินกิจกรรมโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นแก่สังคมและความยั่งยืนเป็นหลัก ใช้กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการพึ่งพาตนเองและพึ่งพากันเองในชุมชน และยังเป็นผู้นำในการเปลี่ยนแปลงระบบคิดแก่ชุมชนได้ โดยใช้การร่วมคิดร่วมทำ สร้างกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้ชุมชนเข้าใจปัญหา สามารถนำพาให้สมาชิกในชุมชนแก้ไขปัญหาได้ด้วยตัวเองจนประสบความสำเร็จจนเป็นที่ประจักษ์และยอมรับทั้งในและนอกชุมชน



### ความพอประมาณ

ปฏิบัติตนอยู่ในความดี ไม่มากไม่น้อย สมดุลแก่ฐานะ ใช้บัญชีครัวเรือน เป็นเครื่องมือ หาความพอดี พอประมาณและตระหนักถึงการดำเนินงาน ไม่เบียดเบียนตนเอง ครอบครัวและสังคม มองมิติทางสังคมเป็นหลัก

### ความมีเหตุผล

การตัดสินใจรอบคอบ พิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ข้อมูลรายรับ รายจ่ายในครัวเรือน และต้นทุนของครัวเรือนและข้อมูลที่เกี่ยวข้อง หลีกเลี่ยง การใช้ความรู้สึกส่วนตัวตัดสินใจ

### ความมีภูมิคุ้มกันที่ดี

มีการวางแผนการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน คิดแผนทั้งระบบ ก่อนลงมือปฏิบัติ ปฏิบัติตามแผนงาน มีการสรุปวิเคราะห์ ถอดบทเรียน ด้วยตนเองเพื่อเป็นการเตรียมตัวรองรับเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

### ความรอบรู้

มีการตื่นตัว ใฝ่รู้อยู่ตลอดเวลามีการศึกษาหาความรู้ใหม่ ๆ ให้ตนเอง และชุมชน เช่น มหาวิทยาลัยผู้มีความรู้มาถ่ายทอดให้ตนเองและชุมชนได้เรียนรู้ จัดให้มีการศึกษาดูงานบ่อยครั้ง ในเรื่องที่ซับซ้อนมาก ๆ ใช้กระบวนการ งานวิจัยชุมชนเข้ามาช่วย

### ความมีคุณธรรมตามหลักศาสนา

มีความตระหนักถึงคุณธรรม ซื่อสัตย์สุจริต มีความอดทน มีความพอเพียง ความพยายาม เป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี อุทิศตนในการทำนุบำรุง ศาสนา และดำรงชีวิตโดยการยึดมั่นในหลักศีล 5 ใช้สติปัญญาขับเคลื่อน พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน



## ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน

### ผลงานสร้างคุณประโยชน์

นายอุทัย เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานและเป็นผู้ริเริ่มแก้ไขปัญหาให้กับกลุ่มและชุมชนทั้งในและนอกจังหวัด อย่างหลากหลาย อาทิ การแก้ปัญหาสิทธิทำกินและที่อยู่อาศัยให้กับชุมชน จัดตั้งกลุ่มเครือข่ายสินธุ์แพรทองที่เกิดจากการรวมตัวของสมาชิกในตำบลลำสินธุ์ในการขับเคลื่อนงานสร้างประโยชน์ให้กับชุมชนและส่งเสริมให้สมาชิกดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นผู้นำในการริเริ่มจัดตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ตลาดนัดสุขภาพประชาชน การแปรรูปผลผลิตในแต่ละท้องถิ่น ผลักดันให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทำให้สมาชิกและชุมชนมีกระบวนการจัดการ แก้ไขปัญหาโดยมีส่วนร่วมก่อให้เกิดความมั่นคงในชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีของสมาชิกจนเป็นที่รู้จักและยอมรับแก่สังคม

### การขยายผลงาน

นายอุทัย ได้ถ่ายทอดและขยายผลงานที่คิดค้นผ่านกลุ่มและเครือข่ายสมาชิก จัดตั้งศูนย์การเรียนรู้โดยใช้พื้นที่บ้านของตนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้และทำงานของเครือข่าย และเปิดให้บุคคลภายนอกเข้ามาศึกษาเรียนรู้ ดำเนินงานสร้างกิจกรรมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของเครือข่าย สร้างและขยายกลุ่มเครือข่ายโดยการรวมสมาชิกที่มีจิตอาสาสามารถร่วมงานทั้งในระดับตำบล จังหวัด จนสามารถพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ดูงานและฝึกงานให้กับเกษตรกร นักศึกษาจากสถาบันการศึกษาทั่วประเทศ เป็นเครือข่ายการพัฒนาชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร บริษัท ป.ต.ท. จำกัด (มหาชน) โดยผลงานที่เกิดจากการเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชนและเครือข่ายของนายอุทัย ได้มีหน่วยงานทั้งในและต่างประเทศเข้ามาทำการถอดบทเรียนและพัฒนากระบวนการวิจัยร่วม เพื่อนำไปเป็นต้นแบบและขยายผลในการพัฒนาชุมชนอื่น ๆ และมีการเผยแพร่ผลงานผ่านสื่อต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก



### การสร้างกลุ่ม/เครือข่าย

นายอุทัย เป็นผู้ริเริ่มในการก่อตั้งศูนย์เครือข่ายสินค้าแพรรทงในปี 2544 จากกลุ่มวิสาหกิจ 4 กลุ่ม จนในปัจจุบันมีทั้งสิ้น 16 กลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มจะผลิตและแปรรูปสินค้าตามทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นของตนเอง มีเงินสะสมของแต่ละกลุ่มช่วยเหลือสมาชิกทั้งด้านออมเงิน เงินทุน การวางแผนการผลิต การตลาด นอกจากกลุ่มเพื่อการผลิตและแปรรูปแล้ว ยังมีกลุ่มการออมต่าง ๆ ด้วย โดยกลุ่มต่าง ๆ ตั้งอยู่ในตำบลลำสินธุ์ อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง เช่น กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านคลองหมวย มีสมาชิกจำนวน 851 คน มีเงินสะสม 12.78 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมผลิตเส้นขนมจีนจำหน่าย กลุ่มธนาคารเพื่อชีวิต วันละบาท มีสมาชิกจำนวน 119 คน มีเงินสะสม 1.1 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมออมเงินและให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ กลุ่มกองทุนสวัสดิการบ้านสวนหมาก มีสมาชิกจำนวน 60 คน มีเงินสะสม 200,000 บาท ดำเนินกิจกรรมออมเงินและให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปประกอบอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้านลำสินธุ์ใต้ มีสมาชิกจำนวน 304 คน มีเงินสะสม 3 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมรับซื้อน้ำยางเพื่อแปรรูปเป็นยางแผ่นรมควัน กลุ่มสตรีพัฒนา มีสมาชิกจำนวน 298 คน มีเงินสะสม 2.5 ล้านบาท ดำเนินกิจกรรมแปรรูปกล้วยไข่กรอบแก้วและลูกหยีสามรส

และในปี 2559 ได้เข้าร่วมเป็นศูนย์เครือข่ายปราชญ์ชาวบ้านของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สนับสนุนให้สมาชิกดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างแนวคิดและการเรียนรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง การปรับเปลี่ยนวิถีคิด รวมกลุ่มแปรรูปผลผลิตในชุมชนและประสานการตลาดผ่านเครือข่าย และมีการถ่ายทอดความรู้สู่ภายนอกชุมชน อีกทั้งยังเป็นแหล่งเรียนรู้ วิจัย ทั้งในภาครัฐและเอกชน ซึ่งมีจุดเรียนรู้ภายในศูนย์ฯ จำนวน 12 จุด และกระจายอยู่ในตำบลลำสินธุ์อีกจำนวน 20 จุด



# ปรัชญาเกษตร ของแผ่นดิน



ปราณีเกษตร  
ของแผ่นดิน



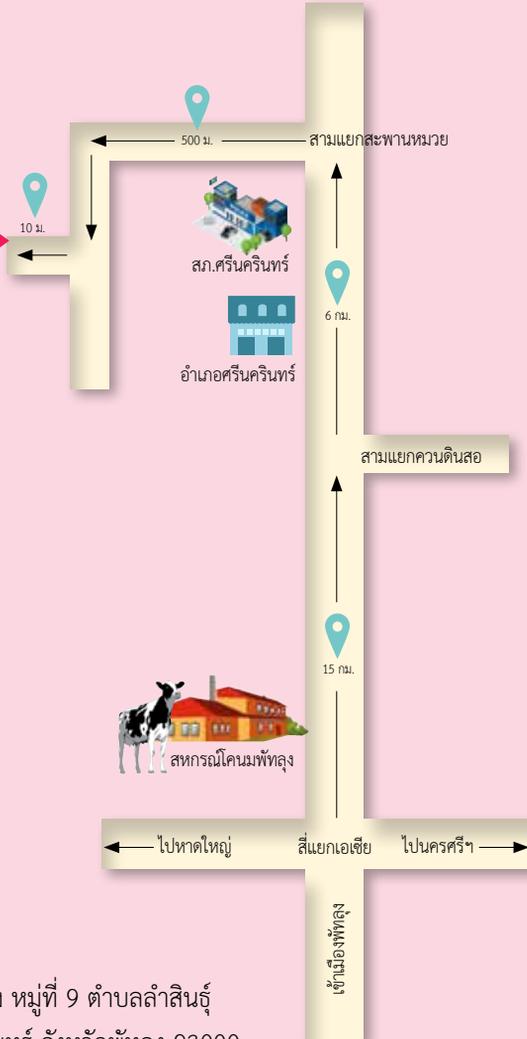


# ปราชญ์เกษตร ของแผ่นดิน

## แผนที่ศูนย์เรียนรู้ปราชญ์เกษตร



ศูนย์เครือข่ายสินธุ์แพรทอง



### สถานที่ติดต่อ

ที่อยู่ 10 บ้านต้นม่วง หมู่ที่ 9 ตำบลลำสินธุ์  
อำเภอศรีนครินทร์ จังหวัดพัทลุง 93000

โทรศัพท์ 081 798 1082



กองนโยบายเทคโนโลยีเพื่อการเกษตรและเกษตรกรรมยั่งยืน

(กนท.) โทรศัพท์ - โทรสาร 02-2813958

จัดทำโดย สำนักงานผลิตภัณฑ์ทรงเกษตรและสหกรณ์